Nuance regeert in Duits integratiedebat

Bondspresident verdeelt meningen met handreikingen moslims

Achtergrond - 7 oktober 2010 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Met zijn handreiking aan de moslims in Duitsland lokte bondspresident Wulff op de Dag van de Eenheid een integratiedebat uit, waaruit blijkt dat ook Duitsland worstelt met zijn islamitische minderheidsproblematiek. “Waarom praten we eigenlijk zo veel over minderheden?”

Een hart onder de riem was het, maar een die een storm aan reacties uitlokte. Op de twintigste verjaardag van de Duitse vereniging sprak Christian Wulff de in Duitsland levende moslims aan toen hij zei: “Ja natuurlijk ben ik ook jullie staatshoofd.” Aan de voltallige Duitse bevolking was de overdenking gericht dat los van de joods-christelijke traditie “ook de islam intussen deel is van Duitsland”.

De moslimgemeenschap toonde zich erg verheugd over Wulffs gebaar. Bij anderen leidde het tot hevige verontwaardiging. Boulevardkrant Bild vroeg zich in naam van de zwijgende meerderheid af: “Waarom praten we eigenlijk zo veel over minderheden – en zo weinig over de meerderheid? Moeten we voortaan soms ook de waarden van de islam eerbiedigen? Wie denkt er eigenlijk aan ons?” Een enquête op de website onderstreept de mening van de krant. 84 procent van de 170.000 mensen die de enquête deden, vindt dat moslims zich beter aan de Duitse cultuur moeten aanpassen.

Niet mals

Maar ook binnen Wulffs eigen CDU en zusterpartij CSU is de kritiek niet mals. “Godsdienstvrijheid mag geen godsdienstgelijkheid worden”, luidde de reactie van een Beierse CSU-minister. De CSU-fractievoorzitter haalde zelfs het beladen begrip *Leitkultur* van stal om aan te geven dat “de leidende, dominante cultuur in Duitsland de joods-christelijke cultuur is en niet de islamitische”.

Die laatste uitspraak geeft aan hoe de fronten zich ook in Duitsland hebben verhard als het om integratie gaat. Een aantal jaren geleden bestond er bij een soortgelijke discussie nog consensus over de onbruikbaarheid van het woord *Leitkultur*. Dat zou nodeloos polariseren, terwijl een juiste afbakening van de ‘leidende cultuur’ niet eens mogelijk is.

Anti-islamitische stemming

Zijn samenbindende pleidooi vormde Wulffs tegenwicht tegen de anti-islamitische stemming die de laatste weken in Duitsland heerst. Directe aanleiding was het boek 'Deutschland schafft sich ab' van Thilo Sarrazin. De vroegere SPD-politicus voorspelt daarin een algehele daling van het Duitse opleidingsniveau – met alle consequenties van dien – en schrijft deze rechtstreeks toe aan de groeiende moslimgemeenschap in Duitsland. Sarrazins boek is een ongekend verkoopsucces en voert al wekenlang de bestsellerlijsten aan.

Toch is de veroordeling van Wulffs poging 'de boel bij elkaar te houden', niet automatisch hetzelfde als instemming met Sarrazins provocaties. De harde woorden van Wulffs partijgenoten zijn voor een deel christelijk geïnspireerd, maar moeten vooral worden bezien in het licht van het enorme kiezerspotentieel dat Sarrazins anti-islamitische parolen heeft gemobiliseerd. Daarom noemt Armin Laschet, die voorzitter wil worden van de belangrijke Noordrijn-Westfaalse CDU-afdeling, Sarrazins boek deze week in *Der Spiegel* "een belangrijke bijdrage aan de discussie".

Genuanceerde toon

De Wulff-critici verwoorden misschien de onderbuikgevoelens van veel Duitse burgers, maar doen geen recht aan de doorgaans erg genuanceerde toon van het Duitse integratiedebat. Daarin wordt weloverwogen vermeden alle moslims in Duitsland over één kam te scheren. Eerder liet bondskanselier Angela Merkel (CDU) via haar woordvoerder weten dat het "niet onze stijl is, godsdiensten collectief te veroordelen". Dat was een reactie op de afgesloten formatiebesprekingen in Nederland en op Wilders bezoek aan Berlijn, waar hij een toespraak hield op uitnodiging van geestverwant Stadtkewitz.

Merkels partijgenoot en Bondsdaglid Ruprecht Polenz noemde Geert Wilders – als symbool voor de polarisatie in het integratiedebat – bij diezelfde gelegenheid "een tegenstander van christendemocratische politiek". Ook Laschet nam tegelijk met zijn omarming van Sarrazin expliciet afstand van Wilders.

Doodverklaard

Misschien verwoordt Heinz Buschkowsky het integratiedebat in Duitsland wel het beste. Als SPD-burgemeester van de Berlijnse deelgemeente Neukölln – waar een op de drie inwoners allochtoon is – heeft hij het multiculturalisme doodverklaard. Tegelijk zet hij zich in voor betere opvoeding en scholing. De pragmaticus geeft Wulff in *Der Tagesspiegel* ongelijk met zijn uitspraken over de islam als deel van de Duitse cultuur. "Maar als ze bijdragen aan een betere verhouding tussen moslims en niet-moslims, hoor je mij niet klagen".

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/591/nuance-regeert-in-duits-integratiedebat